

передбачена заборона втручатись місцевим держадміністраціям у здійснення органами місцевого самоврядування своїх повноважень (ст.35 закону «Про місцеві державні адміністрації»).

У свою чергу, у конституціях європейських держав чітко визначається об'єкт і предмет адміністративного нагляду. Так, згідно зі ст. 144 Конституції Болгарії, центральні державні органи та їх представники на місцях здійснюють контроль за законністю актів органів місцевого управління, якщо це передбачено законом. Ширшим є предмет контрольної діяльності у цій сфері в Іспанії, адже ст. 153 Конституції закріплює, що контроль за діяльністю органів місцевої влади здійснюється: Конституційним судом, Урядом за поданням Державної ради, Органами адміністративної юстиції, Лічильною палатою.

Основною формою впливу представників центральної влади на органи місцевого управління у межах адміністративного нагляду є їх право опротестувати у судовому порядку акти останніх, якщо такі акти суперечать закону. Дія актів місцевого управління у такому випадку призупиняються.

Особливу сферу контролю центральних органів держави за місцевим управлінням складає сфера повноважень, делегованих вищими органами територіальним колективам. Контроль тут більш жорсткий і переростає в адміністративну опіку. Розповсюджені й інші форми контролю за діяльністю органів місцевої влади: – видання циркулярів, які встановлюють стандарти для місцевих служб; – безпосереднє інспектування діяльності місцевих органів різними чиновниками міністерств; – фінансовий контроль, за яким місцеві органи формують свої бюджети, визначають їх джерела, але передбачено і дотації держави чи інші спеціальні кошти, використання яких є предметом державної контрольної діяльності.

Важливими в таких умовах є наявність і реалізація судових гарантій щодо захисту органів місцевого управління. Загалом в більшості європейських країн створено ефективні механізми, що забезпечують координацію зусиль усіх рівнів та гілок влади, дозволяють враховувати загальнонаціональні інтереси, місцеві особливості і потреби населення. На наше переконання, їх позитивний досвід вартий уваги при здійсненні відповідних реформ в Україні.

Юридичні гарантії забезпечення та реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні

Лазаренко Л.А., доцент кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

У практичному житті реалізація прав і свобод забезпечується такою важливою категорією гарантій, як юридичні (правові), що являють собою правові засоби, за допомогою яких реалізуються, охороняються, захищаються права й свободи громадян, поновлюються порушені права.

Додержання юридичних гарантій є однією з головних умов забезпечення законності та правопорядку в державі і в усіх галузях суспільного життя. Розкриваючи мету, зміст, суть, завдання конституційних юридичних гарантій прав і свобод необхідно проаналізувати погляди

вчених-юристів щодо цього виду гарантій.

В.Ф. Погорілко відносить юридичні гарантії як такі до спеціальних і зазначає, що це – надання державою формальної (юридичної) загальнообов'язковості тим умовам, які необхідні для того, щоб кожна людина могла скористатися своїми конституційними правами і свободами. Юридичні гарантії встановлюються державою в Конституції, нормах поточного законодавства. Їх метою є реальне забезпечення правовими засобами максимального здійснення, охорони й захисту прав і свобод громадян.

Юридичні гарантії вчений поділяє на нормативно-правові та організаційно-правові. До нормативно-правових належать норми-принципи матеріального і процесуального характеру, правового статусу особи тощо. Основними організаційно-правовими гарантіями прав і свобод людини та громадянина за Конституцією України є Верховна Рада України (ст.92), Президент України (ст. 102), Кабінет Міністрів України (ст.116), суди (ст.55), Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (ст.55), прокуратура (ст.121), органи місцевого самоврядування (ст.143), адвокатура (ст.59), політичні партії і громадські організації (ст.36), міжнародні судові установи та відповідні органи міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна (ст. 55).

В.Ф. Сіренко до юридичних гарантій відносить норми матеріального і процесуального права, норми, які встановлюють організаційні форми діяльності й взаємовідносин органів держави та громадян, де розрізняє юридичні гарантії реалізації і гарантії охорони прав, свобод і обов'язків. Де першочергове завдання відводить забезпеченню повної та ефективної реалізації прав і свобод. Це досягається шляхом закріплення в правових нормах основних прав і свобод, їх конкретизація в діючому законодавстві через процесуальні форми реалізації, заходи заохочення. А юридичні гарантії охорони прав і свобод громадян забезпечуються через закріплені в правових нормах: конституційний контроль і нагляд; заходи захисту і міри відповідальності винуватих за порушення прав та свобод громадян; процесуальні форми охорони; засоби попередження і профілактики порушень прав і свобод громадян.

Юридична енциклопедія України трактує юридичні гарантії прав і свобод людини та громадянина як правові норми та інститути, котрі забезпечують можливість безперешкодного здійснення прав особи, їх охорону, а в разі протиправних посягань – захист і поновлення юридичної гарантії, встановленої Конституцією та іншими законами України.

Конституційні юридичні гарантії являють собою, передбачених Основним Законом держави та закріплені у поточному законодавстві, сукупність умов і спеціальних правових способів та засобів, які визначають умови і порядок реалізації безперечного здійснення прав та свобод особи, а також їх охорону й захист.

Групу юридичних гарантій захисту прав і свобод особистості утворюють норми, які представляють юридичні засоби для безпосереднього захисту уже порушених прав і свобод, що визначають порядок використання цих засобів, а також порядок поновлення таких прав і порядок застосування санкцій до винних в їх порушеннях.

Спеціальні гарантії передбачені у відповідних статтях другого розділу

Конституції, присвячених основним правам і свободам. Наприклад, гарантіями невід'ємного права кожної людини на життя (ст. 27) виступають: вказівка на те, що ніхто не може бути свавільно позбавлений життя; що обов'язок держави – захищати життя людини; кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя й здоров'я інших людей від протиправних посягань. Реалізація права людини на повагу до її гідності (ст. 28) гарантується тим, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню; жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим досліддам.

Всі юридичні засоби забезпечення прав і свобод особи можна поділити на дві групи: нормативно-правові та інституційно-організаційні. Усередині кожної з цих груп можна виділити окремі підгрупи. Так нормативно-правові гарантії забезпечення прав і свобод особи за характером юридичних норм поділяються на матеріальні і процесуальні, за сферою дії – міжнародні та внутрішньодержавні, які в свою чергу поділяються на конституційні і загальногалузеві.

Найбільш важливі, фундаментальні, матеріальні нормативно – правові гарантії забезпечення реалізації, охорони і захисту прав та свобод громадянина містять Конституція. У вступній частині – преамбулі – Конституції України її прийняття, поміж іншим, мотивується необхідністю забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, що служить зобов'язанням держави їх дотримуватись, охороняти і захищати.

Зарубіжний досвід у сфері протидії політичній корупції

Павленко С.О., науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС, кандидат юридичних наук

Протягом останніх років тема політичної корупції в Україні набула особливої гостроти. Масштаб поширення цього явища у владних і політичних інститутах дозволяє характеризувати політичну корупцію як невід'ємний атрибут їх повсякденної діяльності. Тому дієві механізми протидії цьому суспільно-небезпечному явищу повинно бути одним із пріоритетних завдань держави.

Однак, у Кримінальному кодексі України, як і в інших нормативних актах, не існує окремої відповідальності за політичну корупцію. Між тим, політична корупція - це пряме нехтування конституційними правами та свободами людини, підрив основ державного устрою України. Політичну корупцію дуже важко виокремити з повного загалу корупційних дій. А головне, під час розслідування та судового розгляду корупційних злочинів практично ніколи не з'ясовується, чи мають ці злочини політичне підґрунтя. Так триватиме доти, доки в українському законодавстві не буде запровадять правову категорію «політична корупція». Зазначена проблема є спільною для більшості пострадянських країн, зокрема, у Російській Федерації на високому державному рівні вже неодноразово робилися заяви про доцільність віднесення політичної корупції до категорії особливо тяжких